

Gangstern som hittade Gud

Han berättar om brända bilar, skrik och panik. Om miljonprogram som förvandlas till kyrkogårdar. Om de 24 vännerna som dött och som han inte sört utan tänkt: "Nu slipper dom gå runt och må så här."

Sebastian "Sebbe Staxx" **Stakset** från Kartellen, berättar om vårt Sverige 2014. Ett land han menar begraver sin underklass.

Text: **Magda Gad**
Foto: **Maria Östlin**

ett av de bästa reportage jag läst gjordes i Pennsylvania inför presidentvalet i USA 2012. Här satt folk arbetslösa och fulla på barerna klockan ett på dagen och hade inga som helst planer på att rösta. Det som engagerade dem var att polisen beslagtagit illegala spelmaskiner. Det drabbade ju "alla" – till skillnad från valresultatet.

Jag skrattade högt när jag läste det där reportaget 2012. Det var "hoho" och "haha" och "vilka jävla dumma amerikanare".

I dag läste jag om reportaget. Och nu skrattade jag inte längre. Nu tänkte jag: Det här finns i svensk förort. I svensk underklass.

Men vänta. Finns ett klassystem i Sverige? Nej skulle många säga: Alla har lika chans. Var vi hamnar beror på begåvning, ambitioner, individuella val.

Rapparen Sebastian Stakset säger något annat:

– Alla som inte kan prata klass kan dra åt helvete.

I hans vardagsrum i en söderförort hänger en bild av lagboken på väggen. *Sveriges rikas lag* står det på den. På ett bord ligger *Bibeln*. På golvet barnens leksaksslott. I fönstret en vit orkidé.

I soffan sitter Sebastian Stakset och berättar om en värld som ligger några t-banestationer från min. En värld där ungar kastar

sten på polisen och tycker att det är normalt att sälja knark.

– Dom tror att det är så det ska vara. Men det är inte så det ska vara. Det är katastrof.

Han talar som han skriver. Verklighetsförfattaren som kallats för gangsterromantiker. Hans verklighet: Lägenheter där varendasoppåse är lila. Där farsor sitter i fängelse och morsor bara handlar på Systemet.

– Vi har klassklyftor på steroider i dag och förlorarna är underklassen. Kriminaliteten sprider sig som en obotlig cancer ute i orterna, med värderingar som bygger på att man inte är lika mycket värd som dom som bor på andra sidan spåret.

I sprickan hittar hatet bränsle. När man ser att de som redan har får ännu mer och de som inget har får ingenting. Enligt OECD är Sverige det land där inkomstskillnaderna ökar mest: I Bromma tjänar man fem gånger så mycket som i Rinkeby och vi har numera fler dollarmiljonärer per capita än USA. Vad ger det för hopp i de fattigas postkod?

– Underklassen undrar varför du ska gå i skolan när du aldrig kommer få ett jobb. När du aldrig kommer få en lägenhet. När pricken du fick när du var 15 sitter i tills du blir 20. Det är en hopplöshet som sprider sig över hela vårt land och skapar en apati där folk ger upp innan de ens har börjat. Dom går inte ens och röstar, dom känner att det är kört.

SCB:s statistik talar samma språk. Valdeltagandet är lägre bland lågutbildade, låginkomsttagare, arbetslösa. Ändå säger Sebastian Stakset:

– Det är inte kört, vi ska göra Sverige bättre.

Han lägger in en snus, öppnar balkongdörren och släpper in värmen. Rastlösheten kryper under Adidasoverallen. I dag kontrollerad med general portion, psalmer, bryggkaffe. Förut med pistol, skottsäker väst, kokain. Sju svåra år då han svettades kemikalier, ångest och stress.

Som artist går han under namnet Sebbe Staxx. Frontfigur i Kartellen, hiphop-kollektivet som säger sig ha som mål att få underklassen att gå

och rösta – men som även vunnit bred publik och sålt guld med singeln *Mina områden*. "Oprivilegierad så krälar jag här nere, det jag inte dämpar med droger dämpar jag med vrede, i mina områden..."

– Det var mitt område som fuckade mig.

Det hävdar Sebbe där han halvliggert i soffan. Hans föräldrar flyttade från Sibyllegatan till Svartågatan. Sibyllegatan ligger på Östermalm. Svartågatan ligger i Bagarmossen. De hade fått barn,

de behövde större lägenhet. Miljonprogrammet skulle bli en folkhemsdröm.

– Vi hade fyra rum och kök. Jag är uppväxt i världens bästa familjeförhållanden. Mamma var hemma och pappa jobbade på Posten. Det var fattigt men kärleksfullt. Jag kände mig trygg och älskad.

En kärnfamilj. Två föräldrar. En storebror. Semesterresor till släkten i Norge. Sebbe som var liten och blond och spelade fiol i kyrkan. I vuxen version: rånarluva och vapen.

– Jag var känslig och snäll. Det är så min mamma minns mig.

Vad hände sedan?

– Sedan blev det bara hat. En minnesbild: Sebbe är nio år och ligger på marken på skolgården när några elever sparkar honom i huvudet och två lärare går förbi och skrattar. Till skillnad från sin bror var han en sådan som inte slog tillbaka. Han var udda, som i dag. En konstnärssjäl.

– Mobbingen började från första stund i skolan. Det var slagsmål, det var rått. När du är ung är din första kontakt med samhället skolan – och jag ställde mig utanför snabbt. Det är som med en hund, sparkar du på en hund länge så börjar den bita tillbaka.

Du började mobba andra?

– Ja, det blir ju så. Men mest kände jag mig sviken och sökte mig utanför skolan, blev kompis med såna som hade pappor som var alkoholister eller som satt i fängelse. Många snattade. Jag började stjäla när jag var åtta, nio år och upptäckte att jag var bäst på det. Jag hade talang och var orädd, och det har följt mig.

Hur var din tid som yrkeskriminell?

– En jävla resa.

Han flyttar sig längre bort i soffan. Och ännu en längre bit bort.

– Jag var kriminell under många, många år. I tankesätt, värderingar, utförandemässigt. Precis som alla mina vänner. Nio av tio i bekantskapskretsen har suttit i fängelse.

Andra ligger i gravar. Han har 24 vänner under jord. 17 hann inte

” Jag var känslig och snäll, det är så min mamma minns mig

fylla 25. Dödsorsaker: överdoser, självmord, rattfylleriolyckor, mord. En del har sin sista vila på Skogskyrkogården, på andra sidan Ny-näsvägen från Sebastian Staksets bostad. Vi åker dit och ser solen sänka sig över stenarna och korsen. Jag frågar hur man sörjer 24 vänner. Svaret: Det gör man inte.

– Min sorg är en dörr som jag ännu inte har öppnat, säger Sebbe men rättar sig:

– Min sorg är en dörr som jag inte får upp. Jag har gått i sorgbearbetning och det går inte. Jag får inte upp den. Får jag det så kraschar jag. En dag måste den komma.

Döden har ännu inte inneburit mental kollaps. Döden

har varit vardag. Där försvann han, där försvann hon. En kusin valde att säga adjö till allt när hon var 19. En tjej som brukade besöka honom när han satt i fängelse ringde en dag och sa att hon tagit återfall på heroin och tänkte begå självmord. "Gör det då", sa Sebbe. Nästa dag fanns hon inte längre. Och han kände ingenting.

Ofta tänkte han på döden som en befrielse.

– När vänner dog tänkte jag att fan, nu slipper dom gå runt och må så här.

Känner du saker i dag?

– I dag är empatin tillbaka. Men jag har varit helt jävla avstängd. Det har hänt för mycket, jag har levt för länge under posttraumatisk stress. När du går på gatan och har någon efter dig som vill skjuta dig så tänker du inte på att himlen är blå och vad det är för färg på löven. Allt har varit helt svart, som en enda lång tunnel utan ett ljus. Jag har insett nu att jag inte haft något glädje i mitt liv, tills jag mötte Gud.

Hur hittade du honom?

– Hade du gått i mina skor så hade du också gått ned på dina knän och bett om hjälp.

En tummad sida i *Bibeln*: "Jag ser upp mot bergen, var ska jag få hjälp? Hjälpen kommer från Herren, som skapat himmel och jord..."

Gud förlåter, det är mer än vad man kan säga om samhället, menar Sebastian Stakset. Fem av sina

Fakta

Namn: Sebastian "Sebbe Staxx" Stakset.
Ålder: 28. **Yrke:** Rappare.
Bor: Mellan Bandhagen och Svedmyra.
Familj: Sambo och två barn, 5, och 3.
Bakgrund: Frontfigur i Kartellen, vars grundare Leo "Kinesen" Carmona är dömd till livstid för anstiftan till mord med misstänkt koppling till Arlandarånet. Sebastian Stakset har själv suttit i fängelse och berättar om det kriminella livet i lätttexter och i pjäsen *Medans vi faller*.
Aktuell: I dokumentären *De obekväma*, 9 april, 22.00, i SVT1.

28 år har han suttit i fängelse. Ytterligare sex månader har han haft fotboja. Hans erfarenhet av kriminalvården: jävligt värdelös.

– Problemet med straffen i Sverige är att de är kontraproduktiva. Dom griper dig och tar ifrån dig allt och förvarar dig och sedan släpper dom ut dig till en muckfest med dina gamla polare, brudar, lite kokain. Dom tar upp dig, släpper ner dig, tar upp dig, släpper ner dig.

På säkerhetsavdelningar som Fenix på Hall begränsas all mänsklig kontakt. Fångar går genom grindar som öppnas från en kontrollcentral.

– Dom som sitter där bli knäppa, dom blir som djur. Hur muckar man från bunkern? Dom är så arga och hatiska.

Jag ser ett program på Kunskapskanalen om en kvinnlig polis i Indien som blev chef för ett ökänt fängelse i Delhi – och ville göra om det till ett ashram, en andlig plats. ”Var ska vi laga människor”, undrade hon, ”om inte i fängelserna? En dag måste de släppas ut. Vill vi då att de ska vara fyllda av hat och hämnd eller vill vi att de ska vara rehabiliterade?”

Sebbes åsikter står i bläck. På händerna: Sadie och Kingston. Barnens namn. På underarmarna: rebell och fuck aina. Gatuspråk för fuck polisen. Polisen som cirkulerar runt förorterna och har en uppkläringssiffra på någon procent. Polisen som visiterar dig utifrån hur du klär dig och tar in dig till stationen och slår dig. Det här är Sebastian Staksets bild. Jag säger att de här människorna är inte här och kan försvara sig. Han reser sig och fyller på kaffe och ropar från köket:

– Tror du att polisvåld bara finns i USA? Då får du läsa på.

Jag går hem och läser: Svenska polisen sätter rekord i dödsskjutningar. Förut sköt de en person per år. 2013 sköt de fyra. Jag frågar kriminaljournalisten Dick Sundevall om polisvåld och han svarar:

– Att det förekommer är helt säkert – i vilken utsträckning det ökar är svårt att veta. Det enda man kan göra är att se till att kompisarna spelar in det som händer med sina mobiler. Annars kommer man ingen vart eftersom polisens ord alltid tycks gälla över andra medborgare.

Makt ska aldrig innebära straffrihet. Sveriges lag är inte bara de rikas

och maktens lag. Men även något annat skaver. Det kriminella livet är inte bara en katt- och rättalek mellan rånare och poliser. I ekvationen finns även en tredje part.

Tänkte du aldrig på brottsoffren?

– Du menar om man går och tar en värdeväska och det finns väktare där ...

Ja.

– Nej, det tänker man inte på alls. I dag kan jag göra det.

Sebastian Stakset har berättat om sitt kriminella liv i pjäsen *Medans vi faller*, som sattes upp på Stockholms stadsteater. Kulturgräddan grät i bänkraderna och på premiären reste sig Birgitta Svendén, vd för Operan, och applåderade: ”Fantastiskt, fantastiskt bra.”

Sebbe hade inte ens fattat att det var stort att få en egen pjäs uppsatt på Stadsteatern. Han hade skrivit den under ett kokainrus. Nu ska han spela en biroll i filmen *Vitt skräp* mot vännen Ola Rapace. Och i veckan sänds en dokumentär om honom i UR:s serie *De obekväma* i SVT, där Sebbe visar ett Sverige han tycker att politikerna har sopat under mattan.

Den enda partiledaren som är intresserad av att prata om förortsgetton är en person som Sebastian Stakset är dömd för att ha hotat: Jimmie Åkesson.

– Det finns getton. Men Jimmie Åkesson vet ingenting om förorten. Han är en fucking åsna som har vänt det till en populistisk fråga och säger att Sverige lider av flyktingar och nu ska vi skicka ut dem.

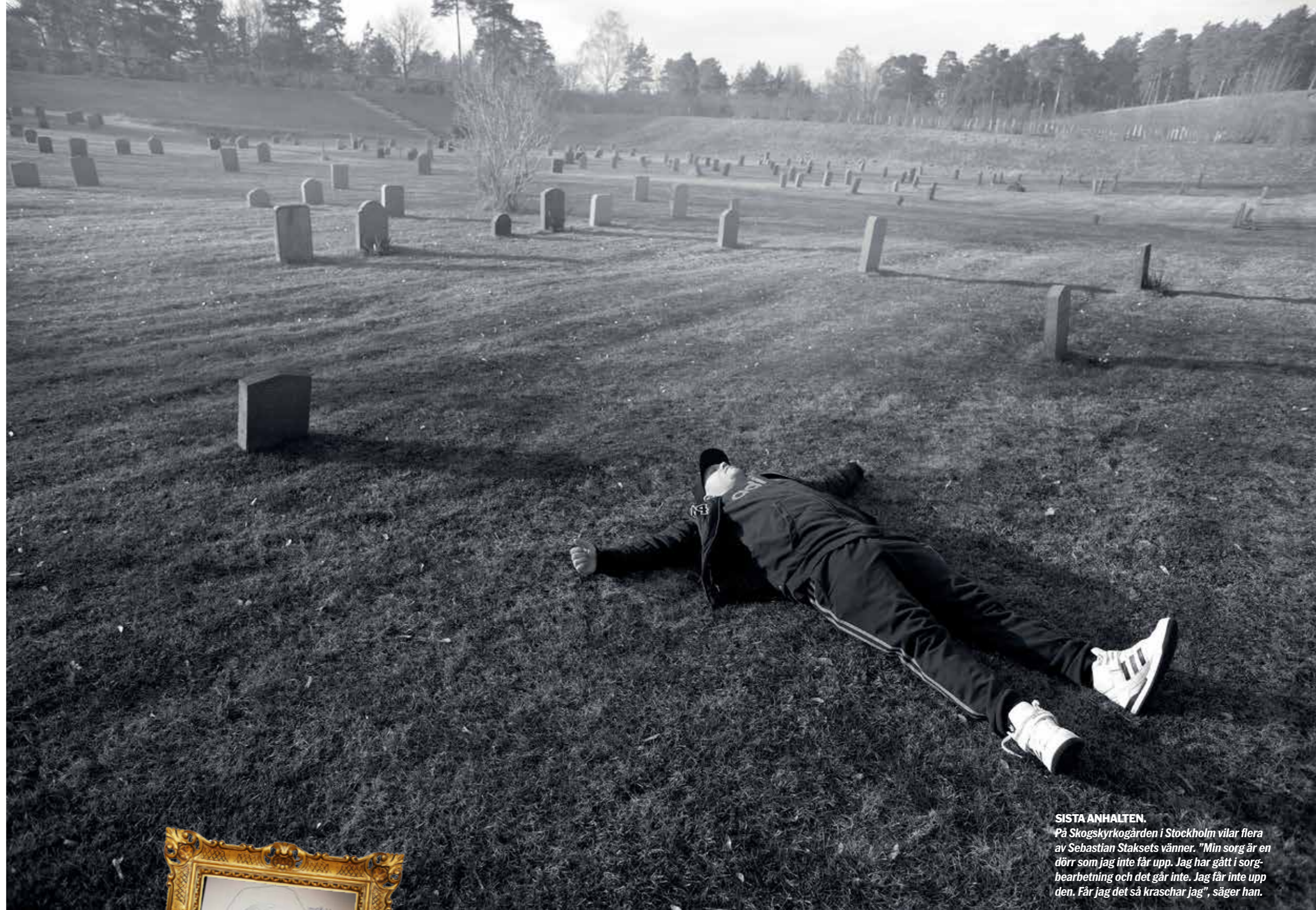
Du ser inte att man bli av med problemet om man skickar ut flyktingar?

– Absolut inte. Det finns lika många svenskar som ställer till med problem i förorten. Så vad ska Jimmie göra med mig, ska han skicka mig till Norge? □

Till sist tänker Magda:

Jag frågade Sebbe om han inte haft ett val. De flesta som växer upp i förorterna blir ju inte kriminella. Han sa att: "Javisst har man ett val – men man väljer utifrån det man ser. De som har tjänat mest pengar där jag kommer ifrån är inte läkare och advokater utan rånare. Nu har jag sett baksidan."

SISTA ANHALTEN.

På Skogskyrkogården i Stockholm vilar flera av Sebastian Staksets vänner. ”Min sorg är en dörr som jag inte får upp. Jag har gått i sorgbearbetning och det går inte. Jag får inte upp den. Får jag det så kraschar jag”, säger han.

Självporträttet

”Det var så här jag såg ut 2008.”

4 x senaste jag...

... grät: ”Det var i samband med en bön, men jag grät inte av sorg utan av glädje.”

... älskade livet: ”Nu.”
... hade dåligt samvete: ”Sju månader sedan. För att jag hade

tagit ett återfall.”
... oroade mig för döden: ”Sju månader sedan.”

3 x favoritlåtar

1. *Where feet may fail* av Oceans.
2. *Benägen* av Abidaz.
3. *Sweetie come brush me* av Collie budz.

Hiphoparen Abiel ”Abidaz” Ghebil.

